

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України Харківський
національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Оркестровий факультет

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до підготовки та проведення
КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
«Фах»
зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
освітньо-професійна програма
«Оркестрова майстерність»
фахова профілізація «Музичне мистецтво естради та джазу
(інструменталісти)»
освітній ступінь Бакалавр

Харків – 2025

Затверджено на засіданні кафедри музичного мистецтва естради та джазу
ХНУМ імені І. П. Котляревського
протокол № 13 від «16» червня 2025 року

Схвалено науково-методичною радою ХНУМ імені І. П. Котляревського
протокол № 9 від «26» червня 2025 року

Укладач:

Дрожжина Н.В. - завідувачка кафедри музичного мистецтва естради та джазу,
Заслужений діяч мистецтв України, кандидат мистецтвознавства, доцент

Рецензенти:

Откидач В.М. - доктор мистецтвознавства, професор кафедри оркестрових
інструментів Харківської державної академії культури

Чуріков В.В. - Заслужений діяч мистецтв України, професор кафедри
музичного мистецтва естради та джазу

Атестація здійснюється у формі публічної демонстрації кваліфікаційної роботи – **комплексного атестаційного екзамену з Фаху**, що спрямований на перевірку досягнення програмних результатів навчання, сформованості загальних і фахових компетентностей, визначених Стандартом вищої освіти України для першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 025 Музичне мистецтво та цією освітньою програмою.

Умовою допуску до комплексного атестаційного екзамену з фаху є успішне виконання здобувачем освіти індивідуального навчального плану.

За результатами успішного складання комплексного атестаційного екзамену випускникам може бути присвоєна професійна кваліфікація «Артист оркестру». Комплекс необхідних компетентностей і програмних результатів навчання для здобуття цієї кваліфікації формується наскрізно в межах освітньо-професійної програми «Оркестрова майстерність» шляхом послідовного опанування освітніх компонентів, проходження оркестрової практики та досягнення визначених програмних результатів навчання.

Зміст і результати комплексного атестаційного екзамену з Фаху спрямовані на перевірку компетентностей, необхідних для виконання трудових функцій артиста оркестру, що узгоджується з кваліфікаційними характеристиками професій випуску ДКХП №84 «Діяльність у галузі драматичного мистецтва та інша розважальна діяльність» та описами професійної діяльності, наведеними в Міжнародній стандартній класифікації професій ISCO-08 та Європейській класифікації навичок, компетентностей, кваліфікацій і професій ESCO.

У ході проведення комплексного атестаційного екзамену здобувачі освіти мають продемонструвати набуті компетентності та досягнення програмних результатів навчання:

загальних компетентностей:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК7. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК19. Здатність дотримуватися професійних та етичних норм поведінки.

ЗК20. Здатність дотримуватись правил та норм охорони праці, гігієни праці та вимог пожежної безпеки.

спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.

СК2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.

СК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

СК11. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК17. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

професійних компетентностей:

ПК5. Здатність визначати напрями, види та способи підвищення рівня власних педагогічних та фахових компетентностей.

програмних результатів навчання:

ПРН1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.

ПРН2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри (ансамблевого/хорового співу), репетиційної роботи та концертних виступів.

ПРН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.

ПРН4. Аналізувати музичні твори з визначенням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

ПРН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

ПРН8. Демонструвати музично-аналітичні навички а процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.

ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

Атестація здійснюється у формі публічної демонстрації творчого проекту у форматі концертного виступу у супроводі концертмейстера чи ансамблю естрадних інструментів (також можливо використання фонограми -1). Концептуальні засади побудови програми відповідають вимогам щодо достатнього ступеня складності представлених творів, виконання яких вимагає відповідної майстерності й технічної досконалості. Репертуар концертної

програми повинен включати класичні або сучасні академічні твори, джазові стандарти українського та світового мистецтва.

Тривалість виконання концертної програми (під час дистанційного навчання – в режимі відеоконференції, або у форматі відеозаписів) – 20-30 хвилин.

**ВИМОГИ ДО ПРОГРАМИ
КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ**
*(для здобувачів класів саксофона, труби, тромбона,
електрогітари, бас-гітари та ударних інструментів)*

1 Твір великої форми повністю або одна чи дві частини двох різнохарактерних творів великої форми.

2. Виконання 2–4 джазових стандартів або транскрипцій, бажано один/ну із них зіграти як власну авторську джазову композицію з виконанням самостійно підготовленої імпровізації.

**Приклади орієнтовних програм з фаху
до атестаційного екзамєну**

САКСОФОН–АЛЬТ

Чугунов Ю. «Сюїта настроїв» (I, II, III та IV частини).

Гілеспі Д. «Ніч у Тунісі».

Монк Т. «Біля Опівночі».

Жобім А.К. «Дезафінадо».

САКСОФОН–ТЕНОР

Бах Й. С. Соната для органа. I частина. Перекладення для саксофона- тенора і фортепіано.

Смірнов О. «Балада».

Колтрейн Дж. «Гігантські кроки».

Елінгтон Д. «Спокуслива леді».

ТРОМБОН

Р. Бутрі. Концерт А.К. Жобім Хвиля

Alex Leonq «Gimme Sonu More».

F. Wesley. «More Peas»

C. Роллінз «Яірегін».

ТРУБА

Б. Троцюк Концерт-сімфонія (I, II, III та IV частини).

Д. Елінгтон Спокуслива леді

Т. Монк Біля опівночі

Д. Гілеспі Ніч у Тунісі

УДАРНІ ІНСТРУМЕНТИ

П. Крестон Концерт для марімби з оркестром (перекладення для марімби і фортепіано автора) I–III частини.

Д. Делеклюз Концерт для ударних з оркестром I, або II–III частини Ч. Кореа Іспанія

Д. Гілеспі Ніч у Тунісі Т. Монк Біля опівночі

Б. Річ соло на ударній установці.

БАС -ГІТАРА

Н. Порпора Концерт a-moll (I, II, III, IV частини) Gerry Mulligan. «Line for Lyons»

Jerry Bergonzi. «Loud-Zee» Miles Davis. «Milestones»

Johnny Mercer, Henry Mancini «Moment To Moment»

ЕЛЕКТРО-ГІТАРА

А. Вівальді Концерт a-moll (I, II, III частини) М. Девіс Солар

Дж. Пасс Блюз для Пам Ч. Паркер Антропологія

Дж. Керн «Ти для мене – усе».

ВИМОГИ ДО ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

для здобувачів класу джазового фортепіано

Один або два (в залежності від їх об'єму) композиторських твори європейських чи українських авторів XVII – XXI століть (що входять у сонатні, сюїтні, варіаційні цикли або цикли п'єс-мініатюр), або один концертний етюд (Ф. Ліста, Ф. Шопена, К. Дебюссі, М. Мошковського, В. Косенка, А. Штогаренка), або одна п'єса з розвиненою формою та фактурою (європейських чи українських авторів XVII – XXI століть – від епохи Бароко до сучасності).

Традиційна, мейнстрімова (класична) та сучасна джазова музика: твори віртуозного та кантиленного плану з розвиненою насиченою фактурою. Бажано, щоб до програми входили (або – у найкращому випадку – склали повністю *весь список джазової програми*) власні оригінальні інтерпретації джазових (або неджазових) тем з імпровізаціями на ці теми (якщо дані імпровізаційні твори відповідають належному професійному рівню) і також власні композиції з використанням джазової лексики (якщо є схильність до даного типу творчості). Всього 5 – 7 джазових п'єс (в залежності від їх об'єму).

Орієнтовний перелік творів на вибір для формування репертуару атестаційного екзамєну піаністів:

Й. С. Бах «Італійський концерт»

Й. С. Бах Партита до мінор

Й. Гайдн Соната № 37 соль мажор

Й. Гайдн Анданте з варіаціями фа мінор

В. Моцарт Соната № 12 фа мажор

Л. ван Бетховен Соната № 3

Ф. Шуберт Соната №18 соль мажор

І. Шамо «Українська сюїта»

І. Шамо «Класична сюїта»

І. Шамо сюїта «Гуцульські акварелі»

М. Колесса сюїта «Картинки Гуцульщини»

Г. Жуковський сюїта «Лісові картини»

Г. Сасько фортепіанний цикл «Відгомін століть (Стародавній Київ)»

В. Косенко Соната № 2
 Б. Лятошинський Соната № 1
 Б. Лятошинський Соната-балада № 2
 Ю. Іщенко Соната № 4
 Л. Брікус «Who Can I Turn To» (transcription by Oscar Peterson)
 Д. Брубек «Countdown»
 П. Дезмонд «Eleven Four» (transcription by Dave Brubeck)
 Д. Цетлін «Quiet Now»
 Б. Мелдау «Unrequited»
 Ч. Копіа «No Mystery»
 Б. Еванс «Turn Out The Stars»
 Х. Уехара «The Tom And Jerry Show»
 А. Мустафа-Заде «Desperation»
 і/або ВЛАСНІ ДЖАЗОВІ ТВОРИ.

Вимоги до виконання екзаменаційної програми комплексного атестаційного екзамену з Фаху фахова профілізація «Музичне мистецтво естради та джазу (інструменталісти)»

Необхідною умовою підготовки здобувачів до складання комплексного атестаційного екзамену є проведення консультацій викладачами кафедри та надання методичних рекомендацій щодо організації самостійної роботи здобувачів у період підготовки до екзамену.

На підставі результатів комплексного атестаційного екзамену з Фаху, комісія ухвалює рішення про присвоєння/відмову в присвоєнні здобувачеві вищої освіти професійної кваліфікації «*Артист оркестру*», відповідно до набутих ним компетентностей та програмних результатів навчання.

Екзаменаційною комісією, до складу якої долучено представників ринку праці (роботодавців), які мають переважне право голосу при ухваленні рішення щодо присвоєння професійної кваліфікації «*Артист оркестру*», здійснюється оцінювання здатності здобувача до професійної діяльності у складі оркестрового колективу, зокрема рівня ансамблевої взаємодії, дотримання виконавської дисципліни, володіння оркестровим репертуаром та готовності до виконання професійних функцій артиста оркестру.

Результати екзамену оголошуються у день його проведення після оформлення протоколів Атестаційної комісії.

Критерії оцінювання

Відповідність балів за шкалою ЄКТС та університетською шкалою

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЄКТС	ОЦІНКА ЗА ШКАЛОЮ УНІВЕРСИТЕТУ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно

60-63	E	незадовільно
35-59	FX	
від 0 по 34	F	

З огляду на специфіку даної кафедри особливе значення має, у першу чергу, оцінювання не стільки виконавсько-інтерпретаторських (які, безумовно, теж треба певною мірою враховувати), скільки імпровізаторсько-виконавських досягнень у контексті саме джазового репертуару, особливо з точки зору наявності в програмі здобувача вищої освіти їх власних імпровізаційних (і/або композиторських) творів, існування яких та переконливе звукове втілення в процесі виступу додають балів.

При оцінюванні якості творчих досягнень здобувачів вищої освіти необхідно враховувати індивідуальні можливості кожного здобувача вищої освіти, рівень музичної обдарованості, рівень імпровізаторського потенціалу, рівень розвитку музичного мислення і здатність втілювати художній зміст у контексті звукової реалізації музичного твору, особисті творчі успіхи, зацікавленість процесом навчання, результативність навчальної діяльності за певний період, якість самостійної роботи.

90–100– А відмінно. Здобувач вищої освіти повністю виконує атестаційну програму відповідно до програмних вимог, професійно й творчо переконливо втілює звукову реалізацію тексту джазових творів (транскрипцій виступів джазових піаністів, композиторських опусів з опорою на джазову лексику, власних імпровізаційних п'єс і т.д.) та творів композиторів європейської традиції. Має чітко виражений творчий підхід до музикування. Художньо-образний зміст процесу звукової реалізації музичного репертуару базується на правильному розумінні естетики, жанрово-стильових особливостей та логіки інтонаційного розвитку в контексті, у першу чергу, джазової творчості, а також і в руслі інтерпретування композиторських творів європейської традиції. У власноруч створених імпровізаційних п'єсах демонструє грамотні, професійно обумовлені концепції фактурно-тематичної організації музичного тексту й формування виконавської логіки інтонування. Здобувач вищої освіти демонструє достатньо високий рівень загального музичного розвитку, творчу ініціативу, багатство арсеналу віртуозної виконавської майстерності; виявляє власні яскраві артистичні якості.

82–89–В– добре. Здобувач вищої освіти виконує атестаційну програму відповідно до програмних вимог, демонструє грамотне, але не в усьому досить зріле звукове втілення музичного тексту джазових творів (транскрипцій виступів джазових музикантів, композиторських опусів з опорою на джазову лексику, власних імпровізаційних п'єс). Показує загалом логічну, але недостатньо переконливу інтерпретацію композиторських опусів європейської традиції. Володіє необхідним спектром виконавських прийомів виразного музичного інтонування, але іноді припускається технічних помилок. Проявляє певне зростання професійного музичного мислення, проте не демонструє яскравих унікальних творчих концепцій та прикладів бездоганної виконавської віртуозності. Імпровізаторсько-виконавська та інтерпретаторсько-виконавська

майстерність достатньому рівні. У власноруч створених імпровізаційних п'єсах є позитивна тенденція формування логічного інтонування в аспекті фактурно-тематичної організації музичного тексту, але в цих опусах спостерігаються деякі художньо-технічні недоліки.

75–81–С– добре. Здобувач вищої освіти виконує атестаційну програму відповідно до програмних вимог, проте демонструє не достатньо переконливу звукову реалізацію джазових творів (транскрипцій виступів джазових піаністів, композиторських опусів з опорою на джазову лексику, власних імпровізаційних п'єс) та не дуже зрілу інтерпретацію композиторських творів європейської традиції. Розвиток професійного творчого мислення в контексті розуміння художнього змісту музичних творів відбувається повільно і не повною мірою. Володіє певним спектром виконавських прийомів виразного музичного інтонування, але при цьому припускається помилок при реалізації тексту музичних творів. Майстерність джазового імпровізатора-виконавця на середньому рівні.

64–74–D– задовільно. Здобувач вищої освіти виконує атестаційну програму посередньо, не на належному професійному рівні. Демонструє обмеженість творчого мислення. Завдання втілення художнього змісту музичних творів вирішує на низькому рівні. Не виявляє точного розуміння жанрово-стильових особливостей творів. Не переконливо володіє професійними виконавськими прийомами виразного музичного інтонування. Показує дуже мало позитивних змін щодо розвитку імпровізаторської майстерності. Намагається створювати власні імпровізаційні твори, але вони не досягають належного професійного рівня (ні в художньому, ні в технічному аспектах). Спостерігаються численні помилки як в контексті реалізації джазового репертуару, так і в руслі виконавського інтерпретування тексту композиторських творів.

60–63–E– задовільно. Здобувач вищої освіти виконує атестаційну програму на низькому рівні. Демонструє слабкі музичні здібності та значну обмеженість творчого мислення. Не усвідомлює жанрово-стильову специфіку виконуваних творів та погано розуміє проблеми художнього розвитку музичного тексту. Показує низький рівень володіння професійними виконавськими засобами та прийомами виразного музичного інтонування. Здобувач вищої освіти не займається розвитком творчих імпровізаторських навичок. Практично не створює власних імпровізаційних п'єс, а якщо намагається формувати щось подібне, то демонструє безпорадність і з огляду артикуляційної логіки інтонування, і в аспекті фактуро- і формоутворення. У контексті виконавської реалізації тексту музичних творів спостерігаються зупинки, грубі помилки, а також відсутність розуміння логіки професійної творчості, жанрово-стильових параметрів музичного тексту виконуваних творів.

35–59–FX– незадовільно. Здобувач вищої освіти дуже погано виконує атестаційну програму. Якщо звукова реалізація тексту музичних творів і відбувається, то не повністю – через безліч зупинок та помилок. У цьому контексті маємо на увазі численні грубі помилки і у сфері майстерності

виконавського інтонування, і щодо інтерпретування тексту музичних творів. Такі помилки не відповідають професійним нормам і знищують художньо-естетичний зміст музикування та логіку його інтонаційного розвитку. При цьому спостерігається надзвичайно низький рівень володіння професійними виконавськими способами та прийомами виразного музичного інтонування. Здобувач освіти не демонструє розвиток свого творчого (у тому числі й імпровізаторського) потенціалу як у художньому, так і в технічному плані й не створює власних імпровізаційних п'єс.

0–34–F– незадовільно (з обов'язковим повторним курсом вивчення дисципліни). Здобувач вищої освіти виконує атестаційну програму на дуже низькому рівні. Процес виконання програми або не відбувається, або, якщо і реалізується, то не відповідає професійним вимогам, здобувач вищої освіти демонструє повну відсутність професійних виконавських та імпровізаторських навичок і використовує виключно примітивні способи інтонування. Під час такого роду «музикування» робить численні зупинки і припускається грубих технічних помилок, які повністю знищують художньо-естетичний зміст музичних творів та спотворюють сенс і логіку професійної творчості (як у контексті джазового мистецтва, так і у сфері композиторської музики європейської традиції).